

โดดเดี่ยว (ไม่) เดี่ยวดาย

กษิภัท เจียะทา

สำนักงานเลขานุการกรม

วิทยากร คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่ตนเองมีความชำนาญจนสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นมีความรู้ความเข้าใจได้ และถือว่าวิทยากรจะมีในทุกหน่วยงานและทุกองค์กร เพราะแต่ละองค์กรก็จะมีผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องที่แตกต่างกันไป และการถ่ายทอดองค์ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และภาษาพูด การใช้เสียง ของแต่ละบุคคลก็จะมี ความแตกต่างกันไป

หลายครั้งที่ผมได้รับหนังสือเชิญให้เป็นวิทยากร จากหลายๆองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งแต่ทำงานภายใต้สังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีหนังสือเชิญวิทยากรเป็นที่วิทยากรบ้าง ระบุชื่อคนเดี่ยวบ้าง ซึ่งภารกิจที่เราจะไปเป็นวิทยากรให้กับองค์กรต่างๆนั้น คือการการถ่ายทอดองค์ความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆที่เกี่ยวกับสุขภาพของประชาชน ให้กับองค์กรนั้นๆ โดยเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น เด็กนักเรียน วัยรุ่น และผู้สูงอายุ โดยการเป็นวิทยากรแต่ละครั้ง ถ้าเป็นที่มักแบ่งงานกันสอน หรือเป็นวิทยากรคนเดียวก็พูดคนเดียวกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกลุ่ม ซึ่งรูปแบบการสอนของวิทยากร ส่วนใหญ่จะเป็นการพูดอยู่หน้าห้องหรือนั่งโต๊ะนำเสนอโดยใช้ Power Point นั้นเอง แต่สิ่งที่ได้พบปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเป็นวิทยากรคือ ผู้สอนไม่ประสบความสำเร็จในการสอนมากนัก ผู้ฟังหรือผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่ายในการฟัง เนื้อหาไม่น่าสนใจ สื่อการสอนไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลไม่ประสบความสำเร็จและไม่มีประสิทธิภาพนั่นเอง แต่บนพื้นฐานแนวคิดของแต่ละคน ได้ยอมรับว่ามนุษย์มีขีดจำกัดของการฟังในช่วงประมาณ ๓๐ นาทีแรก หลังจากนั้นกลุ่มเป้าหมายก็จะไม่สนใจ จะเล่นโทรศัพท์ และทำกิจกรรมอื่นๆแทนการสอนของวิทยากร และทำให้วิทยากรอยากนำเสนอความรู้ให้จบๆตามเวลาที่กำหนด และเป็นแบบนี้มาตลอดจนรู้สึกว่าการสอนไม่น่าสนใจ และทำให้วิทยากรเองไม่ได้รับเชิญเป็นวิทยากรในระยะหลังๆเป็นเพราะเรานำเสนอความรู้ที่น่าเบื่อ หรือรูปแบบการสอนของวิทยากรเอง

ผมในฐานะวิทยากรคนหนึ่งที่ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรหลายครั้งจากสถาบันการศึกษาต่างๆ และพอมีประสบการณ์อยู่กับงานด้านการพูดบ้าง เพราะเป็นความโชคดีที่กรมอนามัย และได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการอบรมให้ผมไปอบรมหลักสูตร “เทคนิคการเป็นวิทยากรและพิธีกร” ของสถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ และก็สามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานการเป็นวิทยากร แต่บางครั้งการสอนของผมก็ไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป และผมจึงมีแนวคิดที่เราจะเป็นวิทยากรอย่างไรให้ผู้ฟังหรือกลุ่มเป้าหมายมีความสนใจ สนุก แปลกใหม่ และทุกคนมีส่วนร่วมในการสอนของเรา ตลอดระยะเวลาที่ผู้จัดกำหนดไว้ให้สำหรับเรา ซึ่งเนื้อหรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับสุขภาพ หรือเรื่องโรคร้ายต่างๆก็เป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจอยู่แล้ว จึงมาวิเคราะห์กลวิธีการของการนำเสนอ ของนักพูดที่มีชื่อเสียง ว่าทำไมนักพูดที่มีชื่อเสียงจึงสามารถพูดให้คนฟังในเวลา ๒-๓ ชั่วโมงโดยไม่น่าเบื่อ โดยใช้ภาษาพูด ท่าทางและลีลา อารมณ์ และการพูดของนักพูดที่มีชื่อเสียงยังมีความโดดเด่นด้านกลวิธีการใช้ภาษา ท่าทาง เอกลักษณ์เป็นของตนเอง และมีความเหมาะสมที่จะเหมาะสมมาประยุกต์ในการสอนของวิทยากรให้มีความสุขนั่นเอง จึงเป็นที่มาของการเป็นวิทยากรแบบ “ทอล์คโชว์”

จนวันหนึ่งผมได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ให้ไปสอนนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในเรื่อง “เพศและการตั้งครรภ์ไม่พร้อมของวัยรุ่นในสถานศึกษา” โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๒,๔๐๐ คน พูดประมาณ ๓ ชั่วโมง โดยผู้สอนคือผมเพียงคนเดียว สิ่งแรกคือความภาคภูมิใจที่ทาง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นวิทยากร แต่สิ่งที่ตามมาคือความกังวลที่จะนำเสนออย่างไรให้คน ๒,๔๐๐ คน สนใจ เรื่องที่เราจะสอนในเวลา ๓ ชั่วโมง จึงเป็นที่มาของการเป็นวิทยากรที่นำเสนอความรู้เป็นแบบ **ทอล์คโชว์** ครั้งแรกของผมนั่นเอง โดยครั้งนั้นผมได้ทำการประสานไปยังผู้จัดว่าขอสอนแบบ ทอล์คโชว์ และจัดรูปแบบเป็น เวทีเล็กๆตรงกลางห้องประชุมใหญ่ เพื่อให้ผมยืนพูดตรงกลางนั้น เพื่อความแปลกใหม่ของการสอน

การถ่ายทอดในการเป็นวิทยากรแบบทอล์คโชว์ของผมเป็นการพูดที่ให้ความรู้ สร้างความสุขในหน่วยงานสถาบันการศึกษาต่างๆ จะพบว่า การสอนแบบทอล์คโชว์ทำให้ผู้ฟังมีความสุขและมีส่วนร่วม หัวเราะ มีความสุข ไม่ใช่การพูดแล้วทำให้คนฟังปวดหัวหนักสมอง เมื่อมีคำว่า **โชว์** เข้ามา หรือการแสดงประกอบการพูด จึงน่าจะมีความสุขสนุกสนานเข้ามาเกี่ยวข้อง การพูดต้องเน้นสาระที่แฝงด้วยความตลก และผู้ฟังมีกิจกรรมร่วมตลอดเวลา โดยที่คุณไม่ได้สอนอยู่คนเดียว

จากการนำเทคนิคการสอนไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดการสอนแบบทอล์คโชว์ของผมในระยะเวลา ๓ ชั่วโมง โดยนำเทคนิคการสอนคือไม่ได้เน้นที่สไลด์นำเสนอ ยืนตรงกลางห้องประชุม แต่เน้นการเล่าความ ประภาพภาพ มีการร้องเพลง มีการเต้นและทำกิจกรรมออกกำลังกาย มีการแสดงบทบาทสมมุติโดยการเล่น ละคร โดยให้ความสำคัญต่อผู้ฟัง โดยที่เราไม่ได้พูดลำพังเพียงผู้เดียว โดยมีการเชิญบุคลากรของหน่วยงานมา เป็นแขกพิเศษ และรับเชิญให้ทำกิจกรรมร่วมกับเรา จะทำให้ผู้ฟังไม่เบื่อกับการพูดคนเดียวของเราเอง และยัง สามารถเพิ่มสีสันและผู้ฟังมีเจตคติที่จากเรื่องที่น่าเบื่อกลายเป็นเรื่องที่น่าฟัง และทำให้ระยะเวลาที่กำหนดไว้ และสามารถสร้างความสุขให้เกิดขึ้นกับผู้ฟังได้เป็นอย่างดี ผู้ฟังมีส่วนร่วมและมีความสุข ไม่กอดัน มีคุณค่าและใช้ อย่างเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด โดยระยะเวลา ๓ ชั่วโมงที่เราสอน ผู้ฟังมีความสุขและมีกิจกรรมร่วมและตั้งใจ ฟังอย่างมีความสุข

หลังจากที่ได้ปรับรูปแบบมาประยุกต์กับการเป็นวิทยากร ปรับการสอนและการจัดกิจกรรม โดยการบูรณาการกับการสอนเรื่องอื่นๆ โดยมีการสอนชั้นนำ ชั้นสอน และชั้นสรุป โดยเราเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ เราได้รับการไปสอนว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายใด อายุ และความเหมาะสม เพื่อนำทักษะต่างๆที่มีไปปรับให้เข้ากับ กลุ่มเป้าหมายและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการสอนให้ตรงกับบริบทปัจจุบันของผู้ฟัง และจะใช้ทักษะที่แตกต่าง กันไปทั้งการพูด ภาษามือกิริยาท่าทางและการแสดงออก

รูปแบบการเป็นวิทยากรของผมจึงปรับประยุกต์เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหา ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับวัยรุ่น เยาวชน และผู้สูงอายุ และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างเต็มที่ จากครั้งแรกที่ผ่านไปได้มีการติดต่อรับเชิญให้ไปสอนในสถาบันการศึกษาต่างๆเรื่อยมา และขอให้เป็นการสอนแบบทอล์คโชว์ และทำให้คนรู้จักผม รู้จักหน่วยงาน กับการเป็นวิทยากรรูปแบบใหม่ที่ไม่จำเป็นต้องสอนหน้าห้องเพียงลำพังคนเดียว และทำให้เรื่องที่น่าเบื่อกลายเป็นเรื่องที่น่าสนใจขึ้นมาทันที

ดังนั้นการใช้ทรัพยากรบุคคลอย่างรู้ค่า โดยการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้อง เน้นการทำงานที่เป็นทีม โดยใช้ผู้ฟังเป็นทีมการดำเนินงาน โดยที่เราไม่ได้โดดเดี่ยวคนเดียว แม้จะเป็นวิทยากรเพียงคนเดียวในสถานที่นั้นๆก็ตาม